

Κριτήριο Αξιολόγησης

Θεματική: Άτομα με αναπηρία

ΚΕΙΜΕΝΟ I

Κύριοι εκπρόσωποι των φορέων του αναπηρικού κινήματος και
κύριοι εκπρόσωποι των μέσων μαζικής ενημέρωσης,

Όταν μου ζητήθηκε να παρουσιάσω στη διημερίδα αυτήν το θέμα των ατόμων με αναπηρία σε σχέση με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, σκέφτηκα με ποιον τρόπο θα μπορούσα να το αναδείξω καλύτερα, αλλά και πώς θα μπορούσα να πείσω με επιχειρήματα για την αναγκαιότητα μεγαλύτερης δημόσιας προβολής των ζητημάτων που αφορούν τον χώρο των ατόμων με αναπηρία. Γιατί δεν βρίσκουν μέχρι σήμερα την προβολή που τους χρειάζεται αλλά και τους αναλογεί;

Το βέβαιο είναι ότι τα άτομα με αναπηρία δεν αποτελούν μια αμελητέα πληθυσμιακή κατηγορία, ώστε κατ' εξαίρεση να πέφτουν πάνω τους τα φώτα της δημοσιότητας. Αν, όπως είχε πει ο Andy Warhol, σε κάθε άνθρωπο αντιστοιχούν δεκαπέντε λεπτά δημοσιότητας στη ζωή του, τότε το βέβαιο είναι ότι κάθε μέρα για αρκετές ώρες τα φώτα της δημοσιότητας θα έπεφταν πάνω σε ένα άτομο με αναπηρίες.

Αυτός ο ιδιότυπος περιορισμός ή αποκλεισμός από τη δημόσια προβολή έχει σίγουρα να κάνει και με τον τρόπο που λειτουργούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Συνδέεται με το ευρύτερο πρόβλημα, τη μεγάλη αυτή συζήτηση που αφορά τον ρόλο και την ευθύνη τους στις σύγχρονες κοινωνίες. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν καλύπτουν τα ίδια την αναγκαιότητα ενημέρωσης και πληροφόρησης της κοινωνίας. Η ενημέρωση είναι απλώς το μέσο για μια σειρά από λειτουργίες που επιτελούν και μπορούν να επιτελέσουν στις σύγχρονες κοινωνίες. Λειτουργίες που άλλες φορές είναι περισσότερο και άλλες φορές λιγότερο εμφανείς.

Η αλήθεια είναι ότι η αναπηρία θεωρείτο πάντοτε συνώνυμο της αδυναμίας και της πλήρους ανικανότητας. Στην πράξη, αντιμετωπίζουμε κάποιον ανάπηρο σαν να είναι ολικά ανάπηρος, ασχέτως αν η ανεπάρκειά του σχετίζεται με συγκεκριμένες λειτουργίες που δεν μπορούσε να πραγματοποιήσει. Και αυτή η φιλεύσπλαχνη απαξίωσή του από τον κοινωνικό περίγυρο είναι ό,τι χειρότερο για τον ίδιο τον ανάπηρο. Γιατί έτσι ο ανάπηρος αισθάνεται άχρηστος και ότι θα πρέπει να αποσυρθεί από τον κόσμο της εργασίας, από τον κόσμο της διασκέδασης, της συμμετοχής στην κοινωνική ζωή. Θεωρούμε ότι η ανθρωπιστική στάση μας απέναντί του είναι να τον λυπηθούμε, παρά το ότι ο ίδιος δεν θα ήθελε ποτέ κάτι τέτοιο. Το αποτέλεσμα είναι να λυπηθεί και ο ίδιος τον εαυτό του, να θυματοποιηθεί, να στιγματιστεί και να αισθάνεται ότι πρέπει να αποσυρθεί. Δυστυχώς, μέσα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν έχει αλλάξει σημαντικά αυτή η αντιμετώπιση. Αν θυμηθούμε το πώς προβάλλονται τα θέματα των αναπήρων από τις ειδήσεις και τις εφημερίδες, θα αντιληφθούμε το πώς αναπαράγονται και τα φαινόμενα περιθωριοποίησης και στιγματισμού.

Τους παρουσιάζουν σαν να ζουν για να ξεπεράσουν το πρόβλημα που έχουν. Σαφώς και απασχολεί τα άτομα με αναπηρία πώς θα αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της αναπηρίας τους, αλλά να ξέρετε ότι οι άνθρωποι αυτοί, παιδιά ή μεγαλύτεροι, παίζουν, γελούν, ερωτεύονται, είναι φυσιολογικοί άνθρωποι. Περισσότερο φυσιολογικοί από τα μοντέλα των διαφημίσεων. Και είναι περισσότερο φυσιολογικοί γιατί είναι πολύ περισσότεροι αριθμητικά από τα υγιέστατα μοντέλα, είναι πιο φυσιολογικό το ενδεχόμενο ένας άνθρωπος να αποκτήσει κάποια αναπηρία στη ζωή του, παρά να πετύχει ταυτόχρονα στον έρωτα, στο επάγγελμα και στην κοινωνική του ζωή, όπως δείχνουν οι διαφημίσεις.

Για να τους εντάξουμε, λοιπόν, ή να τους επανεντάξουμε στην κοινωνική και οικονομική ζωή, θα πρέπει πρώτα απ' όλα να τους εντάξουμε ισότιμα στην εικόνα που έχουμε για τους ανθρώπους, όχι να τους αντιμετωπίζουμε ως ένα διαφορετικό κόσμο που ζει παράλληλα με τον δικό μας. Αυτό νομίζω ότι είναι και η πιο σημαντική ευθύνη των μέσων μαζικής ενημέρωσης και δεν είναι ιδιαίτερα δύσκολο να το πράξουν, να εντάξουν δηλαδή στα προγράμματά τους ανθρώπους με αναπηρία που συμβιώνουν αρμονικά με τους άλλους ανθρώπους.

Ευχαριστώ.

Ι. Δεσποτοπούλου, Άτομα με αναπηρία και Μ.Μ.Ε., (διασκευή).

ΚΕΙΜΕΝΟ II

Ο πρώτος ευρωπαίος δάσκαλος με σύνδρομο Down

Ο Πάμπλο είναι ο πρώτος στην Ευρώπη που παρά το σύνδρομο down, είναι πτυχιούχος Πανεπιστημίου, ωστόσο στην χώρα του δεν είναι κάτι ασυνήθιστο, αφού στην Ισπανία το 85% των παιδιών με σύνδρομο Down πηγαίνουν σε κανονικά σχολεία και έχουν πλήρη αποδοχή από την κοινωνία τους. Σε συνέντευξή του στην Welt Online, ο Πάμπλο Πινέδα μίλησε στον Jan Marot για τη μάθηση, την «καθυστέρηση» και για τα «υπερπροστρατευμένα» παιδιά.

WELT ONLINE: Πώς βιώσατε προσωπικά το σύνδρομο Down;

Πάμπλο Πινέδα: Δεν ήταν οι γονείς μου που μου το είπαν. Ήταν ο δάσκαλός μου. Ήμουν περίπου επτά χρονών, όταν με ρώτησε αν ήξερα τι είναι το σύνδρομο Down. Φυσικά απάντησα ναί. Με κοίταξε έντονα και μου εξήγησε τη γενετική του συνδρόμου Down. Στην ηλικία αυτή ήταν πραγματικά πολύ σκληρό. Για μένα αυτό ακουγόταν σαν αραμαϊκά. Ήταν πολύ βαρύ. Του έθεσα μόνο δύο ερωτήσεις: «Είμαι χαζός;» Απάντησε : «Όχι.» «Μπορώ να συνεχίσω να πηγαίνω στο σχολείο με τους φίλους μου;» Απάντησε : «Κανένα πρόβλημα» . Τα υπόλοιπα μου ήταν παντελώς αδιάφορα.

WELT ONLINE: Όπως η πλειοψηφία των παιδιών με σύνδρομο Down στην Ισπανία. Το 85% πηγαίνουν σε ένα κανονικό σχολείο.

Πινέδα: Ναι, τώρα. Όμως παλαιότερα δεν υπήρχε η ένταξη. Αυτό είναι η κορυφή μιας ανάπτυξης. Εγώ ήμουν ο πρώτος μαθητής με σύνδρομο Down που πήγα σε ένα δημόσιο σχολείο.

WELT ONLINE: Τι αναμνήσεις έχετε από τα χρόνια του σχολείου;

Πινέδα: Στο σχολείο διασκεδάζα πολύ, περνούσα πολύ καλύτερα απ' ό,τι με τους φίλους μου. Είχα υπέροχες, ενδιαφέρουσες και πολύ σκληρές εμπειρίες. Συνολικά ήταν μια απίστευτα πλούσια φάση της ζωής μου. Υπήρχαν καλύτερες και χειρότερες μέρες. Ιδιαίτερα η εφηβεία ήταν σκληρή. Αλλά αυτή είναι πάντα μια δύσκολη περίοδος. Εγώ δεν μπορούσα μερικές φορές να ζήσω με το σώμα μου και μέσα σ' αυτό

WELT ONLINE: Τι σημαίνει και τι σημασιοδοτεί το να είναι κανείς ο πρώτος με σύνδρομο Down πτυχιούχος στην Ευρώπη;

Πινέδα: Είναι μια μεγάλη ευθύνη. Γνωρίζω ότι οι πατέρες και οι μητέρες που έχουν παιδιά με σύνδρομο Down χρειάζονται κάποιον να τους δείξει και να τους πει : «Το παιδί σου μπορεί να το κάνει αυτό». Και τα μέσα μπορούν να συνδράμουν, καθώς ψάχνουν για αξιόλογες ειδήσεις. Θέλω να δώσω πρόσωπο σε ένα κομμάτι του πληθυσμού , που σχεδόν ποτέ δεν θεωρείται αντικείμενο ειδήσης. Αρέσω στα μέσα – μου τηλεφωνούν τριάντα φορές τη μέρα. Αυτό είναι μερικές φορές εξαντλητικό.

WELT ONLINE: Τι είναι, κατά τη γνώμη σας, η « οπισθοδρομική / καθυστερημένη κοινωνία »;

Πινέδα: Το μεγαλύτερο έλλειμμα της κοινωνίας είναι το ότι δεν μπορεί να κατανοήσει τη διαφορετικότητα. Λόγω της έλλειψης κατανόησης κολλά κάποιος/α ταμπέλες. «Οι ομοφυλόφιλοι», «οι Ξένοι/μετανάστες» και φτάνει μέχρι το σημείο «Οι γυναίκες». Χωρίζουν σε ομάδες, δεν ξέρουν πώς να αντιμετωπίσουν «το διαφορετικό». Το

απομονώνουν , το απλοποιούν ή το αποφεύγουν με κάθε τρόπο. Δημιουργούνται στερεότυπα, προκαταλήψεις μέχρι και λέξεις, όπως “discapacidad” (ανικανότητα) στα ισπανικά για να δηλωθεί η έννοια της υστέρησης ή καθυστέρησης..

WELT ONLINE: Ποιο είναι κατά τη γνώμη σας το ουσιαστικό κατά την ανατροφή παιδιών με σύνδρομο Down;

Πινέδα: Πρώτον, πρέπει να συμπεριφέρεστε στο παιδί σας όπως σε ένα παιδί και όχι όπως σε έναν «ανάπηρο». Έτσι πρέπει να το αναθρέψετε και να το εκπαιδεύσετε (μορφώσετε). Πρέπει να μιλάτε με το παιδί σας, γιατί ο χειρότερος εχθρός για τα παιδιά με σύνδρομο Down είναι η σιωπή. Δεν πρέπει να έχετε κανένα κόμπλεξ. Βγείτε μαζί τους έξω στον κόσμο. Πρέπει να δείξετε στους άλλους ότι αυτό είναι το παιδί σας. Δεν πρέπει ποτέ να είστε υπερπροστατευτικοί, ποτέ. Πρέπει να του δίνετε φυσικά και πνευματικά ερεθίσματα και έτσι να το διδάξετε να είναι αυτόνομο. Γιατί τι θα συμβεί όταν κάποτε δεν θα είστε πια κοντά του ως γονείς;

iefimerida.gr, μετάφραση: Μαρίνα Μάλλιου

ΚΕΙΜΕΝΟ III

Παναγία των Παρισίων, Ουγκώ Βίκτωρ

Όρμησαν όλοι προς το παρεκκλήσι, απ' όπου έβγαλαν θριαμβευτικά τον καλότυχο βασιλιά των τρελών. Αλλά τότε η έκπληξη κι ο θαυμασμός έφτασαν στο κατακόρυφο. Μορφασμός ήταν το ίδιο το πρόσωπό του.

Ή μάλλον όλο το σουλούπι του ήταν μορφασμός. Μια κεφαλή με τούφες από κοκκινότριχα μαλλιά. Ανάμεσα στους ώμους του μια τεράστια καμπούρα, που ο αντίχτυπός της γινόταν αισθητός από το μπροστινό μέρος. Μια συναρμογή μηρών και κνημών τόσο παράξενα κακοσκαρωμένων, ώστε δεν αγγίζονταν μεταξύ τους παρά μόνο στα γόνατα, και που κοιταγμένα από μπρος έμοιαζαν με δυο ημικύκλια δρεπανιών ενωμένων στη λαβή τους. Πλατιά πόδια, χερούκλες. Και κοντά σ' όλη αυτήν τη δυσμορφία, αναδινόταν κι εγώ δεν ξέρω ποια παράσταση ευρωστίας, σβελλάδας και θάρρους –παράδοση εξαίρεση του αιώνιου κανόνα που θέλει ν' απορρέει απ' το αρμονικό σύνολο η δύναμη καθώς κι η ομορφιά.

Λες κι ήταν ένας γίγαντας που είχε γίνει κομμάτια και δεν πέτυχε στο ξανακόλλημα.

Όταν αυτός ο κύκλωπας φάνηκε στο κατώφλι του παρεκκλησιού, ασάλευτος, κοντόχοντρος, σχεδόν τόσο φαρδύς όσο και ψηλός, «τετράγωνος απ' τη βάση του», όπως είπε ένας μεγάλος άνθρωπος, ο όχλος τον αναγνώρισε αμέσως απ' τη μισοκόκκινη μισοβιολετιά πατατούκα του, τη διάσπαρτη με ασημένια κουδουνάκια, αλλά προπάντων απ' την απaráμιλλη ασχήμια του, και κραύγασε με μια φωνή:

— Είναι ο Κουασιμόδος ο κωδωνοκρούστης! Ο Κουασιμόδος ο καμπούρης της Παναγίας των Παρισίων! Ο Κουασιμόδος ο μονόφθαλμος! Ο στραβοπόδης! Ζήτω, ζήτω!

Καθώς βλέπουμε, ο κακομοίρης εκείνος δεν είχε ποιο να πρωτοδιαλέξει από τα παραγκώμια του.

—Να προσέχουν οι γκαστρωμένες! φώναζαν οι φοιτητές.

—Ή όσες έχουν όρεξη να γκαστρωθούν, συμπλήρωσε ο Γιαννάκης.

Πραγματικά, οι γυναίκες έκρυβαν το πρόσωπό τους.

—Ω, την παλιομαϊμού! έλεγε η μια.

—Κακός και άσχημος μαζί, συμπλήρωνε η άλλη.

—Σωστός διάβολος, πρόσθεσε μια τρίτη.

—Έχω την ατυχία να κατοικώ στην Παναγία των Παρισίων.

Όλη τη νύχτα τον ακούω να τριγυρνάει στη σκεπή.

—Μαζί με τους γάτους.

—Βρίσκεται πάντα στα κεραμίδια μας.

—Μας πετάει μάγια μες στις καμινάδες.

—Προψές ήρθε και μου στράβωσε τα μούτρα πίσω απ' τον φεγγίτη μου. Μου φάνηκε πως ήταν κάποιος. Φόβο που δοκίμασα!

—Είμαι βέβαιη πως νταραβερίζεται με τα δαιμονικά. Μια μέρα μού άφησε μια σκούπα πίσω από την πόρτα.

—Ου, τον σιχαμένο τον καμπούρη!

—Ου, τον κακόψυχο!

—Φτου.

Ο Κουασιμόδος, ο αίτιος της αναταραχής, στεκόταν πάντα στην πόρτα του παρεκκλησιού, ολόρθος, αμίλητος, βαρύς, αφήνοντάς τους να τον θαυμάζουν.

Ένας φοιτητής, ο Ρομπέν Πουспаίν νομίζω, πήγε να του χαχανίσει, από πολύ κοντά. Ο Κουασιμόδος περιορίστηκε να τον αρπάξει απ' τη μέση και να τον πετάξει μες στο πλήθος, σ' απόσταση δέκα βημάτων. Κι όλα αυτά χωρίς να πει ούτε λέξη. Ο κυρ Κοπενόλ τον πλησίασε γοητευμένος.

—Μα τον Τίμιο Σταυρό! Μα τον Άγιο Πέτρο! Έχεις την ωραιότερη ασχήμια που είδα στη ζωή μου. Θ' άξιζε να γίνεις πάπας στη Ρώμη κι όχι στο Παρίσι.

Και καθώς του μιλούσε έτσι, έβαλε εύθυμα το χέρι στην πλάτη του. Ο Κουασιμόδος δεν σάλεψε. Κι ο Κοπενόλ εξακολούθησε:

—Είσαι ένας τύπος με τον οποίο έχω όρεξη να ξεφαντώσω, έστω κι αν αυτό μου στοίχιζε καμιά δεκαριά καινούργια κολονάτα. Τι λες εσύ;

Ο Κουασιμόδος δεν αποκρίθηκε.

—Μα τον Τίμιο Σταυρό! είπε ο σκαλτσάς. Μπας κι είσαι κουφός;

Ήταν κουφός, πραγματικά.

Στο μεταξύ άρχισε να δυσφορεί για το φέροσιμο του Κοπενόλ και στράφηκε άξαφνα σ' αυτόν μ' ένα τόσο τρομερό τρίξιμο δοντιών, ώστε ο φλαμανδός άντρακλας οπισθοχώρησε όπως ένας μολοσσός μπρος σ' έναν γάτο.

Τότε σχηματίστηκε γύρω απ' το παράξενο εκείνο άτομο ένας κύκλος φόβου και σεβασμού, που είχε ακτίνα τουλάχιστο δεκαπέντε γεωμετρικών ποδών. Μια γριά εξήγησε στον κυρ Κοπενόλ πως ο Κουασιμόδος ήταν κουφός.

ΘΕΜΑ Α

A1. Να αποδώσετε συνοπτικά σε ένα δικό σας κείμενο 70-80 λέξεων τον τρόπο όπου τα μέσα ενημέρωσης διαχειρίζονται την εικόνα των ατόμων με αναπηρία, σύμφωνα με το **Κείμενο Ι**.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

B1. Με βάση τα **Κείμενα Ι** και **II**, να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου ως σωστές ή λανθασμένες, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** (δεν χρειάζεται να αναφέρετε συγκεκριμένο χωρίο κειμένου):

- α. Τα Μέσα Μαζικής ενημέρωσης ευθύνονται για τον τρόπο που αντιλαμβάνεται η κοινωνία τα άτομα με αναπηρία. (**Κείμενο Ι**)
- β. Τα άτομα με αναπηρία είναι εγκλωβισμένα στην αδυναμία τους και δεν ζουν μια φυσιολογική ζωή. (**Κείμενο Ι**)
- γ. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης οφείλουν να συμβάλουν να αντιμετωπίζουμε τα άτομα με αναπηρία ως ένα διαφορετικό κόσμο που ζει παράλληλα με τον δικό μας. (**Κείμενο Ι**)
- δ. Οι παιδικές και μαθητικές αναμνήσεις του συνεντευξιαζόμενου χαρακτηρίζονται από ευχάριστες και όμορφες εμπειρίες. (**Κείμενο II**)
- ε. Τα μέσα ενημέρωσης βρίσκουν ενδιαφέρουσα την περίπτωση του συνεντευξιαζόμενου. (**Κείμενο II**)

Μονάδες 10

B2. α) Το **κείμενο II** αποτελεί μια συνέντευξη, στο οποίο υπάρχει έντονη προφορικότητα. Να εντοπίσετε πέντε στοιχεία προφορικότητας που επιβεβαιώνουν την προφορικότητα του λόγου.

Μονάδες 5

β) Το ύφος της τελευταίας απάντησης του Πινέδα στο **Κείμενο II** («Πρώτον, πρέπει να ... κοντά του ως γονείς;») είναι έντονα συμβουλευτικό. Για ποιον λόγο, κατά τη γνώμη σας, ο συνεντευξιαζόμενος έκανε

αυτή την επιλογή (μον. 1); Πόσο αποτελεσματική την κρίνετε, λαμβάνοντας υπόψη τον πομπό και τους δέκτες του μηνύματος (μον. 1); Με ποιες γλωσσικές επιλογές (παραθέστε τρεις) υποστηρίζεται το συμβουλευτικό ύφος του λόγου (μον. 3);

Μονάδες 5

- B3.** Ποια νομίζετε ότι είναι η πρόθεση του συγγραφέα του **Κειμένου Ι** στην τέταρτη παράγραφο; Πώς οι δύο τρόποι με τους οποίους επέλεξε να οργανώσει την παράγραφο υπηρετούν την πρόθεση αυτή;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Στο **Κείμενο ΙΙΙ** να ερμηνεύσεις τη στάση του Κουασιμόδου συγκριτικά με αυτή που υιοθετούν οι κάτοικοι της πόλης όταν τον πρωτοαντικρίζουν. Με ποιους κειμενικούς δείκτες (τρεις αρκούν) εκφράζεται αυτή η στάση; Συμφωνείς ή διαφωνείς με τη στάση του Κουασιμόδου; (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Στο **κείμενο Ι** αναφέρεται ότι: «να τους εντάξουμε ισότιμα στην εικόνα που έχουμε για τους ανθρώπους, όχι να τους αντιμετωπίζουμε ως ένα διαφορετικό κόσμο που ζει παράλληλα με τον δικό μας». Με αφορμή την Παγκόσμια ημέρα ατόμων με αναπηρία να διαμορφώσετε μια γραπτή εισήγηση για την εκδήλωση του σχολείου σας με θέμα «Όσοι όλοι στα δικαιώματα», στην οποία θα αναφέρεστε σύντομα στα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία, αλλά και στους τρόπους με τους οποίους θα αντιμετωπιστούν οι δυσχέρειες αυτές. Αξιοποιήστε δημιουργικά πληροφορίες από την προσωπική σας εμπειρία και από τα κείμενα αναφοράς. (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30